

กลุ่มที่ ๕

บทบาทของพุทธศาสนบัณฑิตที่เป็นพระสังฆาธิการกับบริหารคณะสงฆ์ บทบาท

การประชุมกลุ่มย่อยของนิสิตปฏิบัติศาสนกิจเป็นพระสังฆาธิการ กำหนดเรื่อง บทบาทของพุทธศาสนบัณฑิตที่เป็นพระสังฆาธิการกับการบริหารคณะสงฆ์ อำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคม ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เกี่ยวข้องกับการควบคุม และส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ที่ อาจกล่าวได้ว่ามหาเถรสมาคมในปัจจุบันมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานคณะสงฆ์ ๖ ประเภท คือ

๑. ด้านการปกครอง

การบริหารงานเป็นกิจการของคณะสงฆ์ที่จะต้องทำ หรือที่จะต้องถือเป็นธุระหน้าที่และเป็นภารกิจของพระสังฆาธิการจะต้องปฏิบัติอันเป็นภารกิจของคณะสงฆ์และการพระศาสนา **พระพุทธวรญาณ** กล่าวว่า งานปกครองเป็นงานนำ เป็นงานหลักซึ่งกว้างขวาง ยิ่งใหญ่ละเอียดอ่อน ยิ่งกว่างานทั้งหลาย และเป็นงานที่ทำไม่เสร็จ ต้องคอยปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมแก่สภาพการณ์ปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา ถ้างานปกครองดำเนินไปอย่างใด งานอื่นๆ ก็จะดำเนินไปอย่างนั้น ถ้างานปกครองดำเนินไปไม่ได้ งานบริหารลักษณะอื่นๆ ก็ดำเนินไปไม่ได้เช่นกัน^๑

พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญฺโญ) ได้กล่าวว่า การควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อย ดึงงาม หมายถึง งานในหน้าที่ของพระสังฆาธิการในการปกครองดูแลพระภิกษุสามเณร ในเขตการปกครองของตน ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย และตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ทั้งนี้ คำว่า “การปกครอง” แปลว่า การควบคุมดูแลรักษาควบคุมให้ท่านอยู่ในที่ที่ท่านควรจะอยู่^๒

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงฺคโล) ได้กล่าวว่า การบริหารหมู่คณะ คือ การปกครองดูแล ตลอดทั้งแนะนำสั่งสอน อบรม พระภิกษุ สามเณรและคฤหัสถ์ ที่มีที่อยู่หรือพำนักอยู่ในวัดให้ประพฤติอยู่ในพระธรรมวินัย ตามกฎหมายของบ้านเมือง กฎข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง และการประกาศของมหาเถรสมาคม^๓

^๑ พระพุทธวรญาณ, **ธรรมญาณนิพนธ์ : ๑๐๐ ปีพระพุทธวรญาณ**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๕๒ – ๕๓.

^๒ พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญฺโญ), **เอกสารประกอบคำบรรยาย เรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๘๗.

^๓ พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงฺคโล), **การบริหารวัด**, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๑๓๐.

กล่าวโดยสรุป การปกครอง หมายถึง การคุ้มครองปกป้องรักษาให้บรรพชิต และคฤหัสถ์ ผู้ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้น ให้ได้รับความผาสุก ให้ความอนุเคราะห์ในส่วนที่อยู่อาศัยและปัจจัยตามสมควร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ช่วยบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ดังกล่าว ด้วยพรหมวิหารธรรมตามสมควรแก่เหตุผล ตลอดจนการจัดระบบความเป็นอยู่ภายในวัดโดยการ สอดส่องดูแลรักษาความเรียบร้อยดีงาม เพื่อให้ภิกษุ สามเณร ที่อยู่อาศัยภายในวัดหรือในเขตปกครอง ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ประกาศ ระเบียบ คำสั่ง กฎมหาเถรสมาคม หรือ พระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช การอบรมศีลจารวัตรภิกษุสามเณร รวมถึงการจัดระเบียบ ปฏิบัติและการดูแลสุขทุกข์ของคฤหัสถ์ที่อยู่ภายในวัด

การวิเคราะห์สวอท (SWOT analysis)

การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นวิธีการบริหารที่คำนึงถึงความสอดคล้องเหมาะสมขององค์การ กับสภาวะแวดล้อม ฉะนั้น ขั้นตอนสำคัญขั้นหนึ่งของการบริหารกิจการคณะสงฆ์จึงนำสวอทมา พิจารณาสภาวะแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กรคณะสงฆ์ หรือเรียกว่า การวิเคราะห์สวอท (SWOT) ซึ่งมีการวิเคราะห์แยกแยะปัจจัยจากสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ ดังนี้

๑. ด้านการปกครอง

การวิเคราะห์ปัจจัยภายในการปกครอง	การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกการปกครอง
<ul style="list-style-type: none"> ● จุดแข็ง (Strengths) <ul style="list-style-type: none"> - คณะสงฆ์มี พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นหลักปกครอง - คณะสงฆ์ปกครองโดยเคารพกันตามลำดับพระรชานอกจากพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฯ - คณะสงฆ์ปกครองกันโดยพระธรรมวินัย - คณะสงฆ์ปกครองกันโดยความเป็นอาจารย์กับศิษย์ ● จุดอ่อน (Weaknesses) <ul style="list-style-type: none"> - คณะสงฆ์ใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์แก้ปัญหา มากกว่าใช้การปกครอง - คณะสงฆ์มีความเข้าใจพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฯ ไม่ลึกซึ้งจริงและมีความเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคณะสงฆ์น้อยมาก - ในสถานการณ์ปัจจุบันนี้คณะสงฆ์เราละเมิดพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฯ มากเกินไป - คณะสงฆ์ไม่เอื้อเพื่อต่อการปกครองตามลำดับชั้น เช่นการตรวจการคณะสงฆ์ ไม่มีการปฏิบัติตามความเป็นจริง - การปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบันใช้หน้าที่ในทางที่ผิด เช่น ทุจริต 	<ul style="list-style-type: none"> ● โอกาส (Opportunities) <ul style="list-style-type: none"> - คณะสงฆ์เราปัจจุบันมีโอกาขยายการปกครองไปยังต่างประเทศมากมาย - คณะสงฆ์นอกจากปกครองในวัดแล้วยังเป็นผู้ปกครองทางจิตวิญญาณของชาวบ้านด้วย - มีคนที่จะบรรพชาอุปสมบทที่อีกมากมายในอนาคต - เทคโนโลยีที่ใช้ในการสื่อสารการปกครองมีมากมายในปัจจุบัน ● อุปสรรค (Threats) <ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่การปกครองตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฯ หมวด ๕ วัด หมวด ๖ ศาสนสมบัติ ถูกบุคคลภายนอกบุกรุกครอบครอง - ชุมชนบางพื้นที่ถูกแบ่งศาสนิก - การแบ่งแยกนิกายก็เป็นอุปสรรคต่อการปกครองคณะสงฆ์ - การถูกแทรกแซงโดยศาสนาอื่น - พวกที่อาศัยพุทธศาสนาหากิน รวมถึงพวกเหลื่อมของพุทธศาสนาในปัจจุบันมีมากขึ้น

สรุปการปกครองคณะสงฆ์

การปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบันมีการวางแนวทางที่ไม่ชัดเจน และไม่เคร่งครัดในพระธรรมวินัย เห็นได้จาก วิกฤติในวัดต่างๆ ไม่เคร่งครัดในพระธรรมวินัย อย่างไรก็ตามเมื่อมองในส่วนดี (จะพบว่า) คณะสงฆ์ไทยแม้จะมีจุดอ่อนและข้อด้อยมากมาย ก็ถือว่ามีการจัดองค์กรที่ดีเมื่อเทียบกับสถาบันสงฆ์

ในประเทศอื่น วัดจำนวนหมื่นและพระภิกษุไม่น้อยกว่า ๒๕๐,๐๐๐ รูป รวมตัวเป็นเอกภาพภายใต้ คณะผู้บริหารเดียวกัน ด้วยการจัดองค์กรสงฆ์ระดับชาติเช่นนี้ คณะสงฆ์ไทยจึงได้รับการยอมรับและอุปถัมภ์เต็มทีจากทางบ้านเมือง มีเอกภาพในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ทั้งนี้ เพราะคณะสงฆ์ มีการจัดองค์กร และระดับชั้นผู้ปกครองคู่ขนานกับระบบราชการ ในสถานการณ์เช่นนี้ พระสงฆ์ สามารถแสดงบทบาทสำคัญมากมายในการสร้างความสามัคคีในหมู่ประชาชน และความมั่นคงของชาติ...”

ในจุดเด่นหรือจุดแข็งของการปกครองดังกล่าวมานี้ ก็มีจุดด้อยแทรกอยู่ในนั้นด้วย เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไป โลกเคลื่อนไหวไปอย่างรวดเร็วและซับซ้อน กระทั่งเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ จุดแข็งขององค์กรสงฆ์ก็ไม่ว่าจะเป็นจุดแข็งอีกต่อไป เมื่อมีปัญหามากมายเกิดขึ้น ทำลายศักยภาพทางการปกครองของคณะสงฆ์อยู่เนืองๆ และนับวันคติความก็มักจะยุ่งยาก ซับซ้อน และเชื่อมโยงกับสถานการณ์อื่นๆ ในสังคมมากยิ่งขึ้น การปกครองคณะสงฆ์ก็กลายเป็นจุดอ่อนขึ้นมาทันที เมื่อพบกับอิทธิฤทธิ์ที่มีความซับซ้อน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อ ‘อัลซซี’ เป็นบุคคลประเภท ‘ลื่นเหมือนปลาไหล’ และมีการ ‘จัดตั้ง-วางระบบ’ มาอย่างดีในระดับหนึ่งใน ภาวะการณ์เช่นนี้ จุดแข็งก็แปรเป็นจุดอ่อนไปทันที

๒. ด้านการศึกษา

กรมศาสนา ได้ให้ความหมายไว้ว่า การศาสนศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ไทย ทั้งแผนกธรรมบาลี แผนกสามัญศึกษา รวมถึงการส่งเสริมให้พระภิกษุสงฆ์ สามเณรศึกษาพระปริยัติธรรมทุกๆ วิธีที่ไม่ขัดแย้งต่อพระธรรมวินัย^๔

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การศาสนศึกษา หมายถึง การศึกษาพระปริยัติธรรมและการศึกษาอื่นๆ อันสมควรแก่สมณะ การศึกษาของสงฆ์แต่เดิมนั้น เริ่มต้นมาแต่สมัยพุทธกาล และบุคคลที่เข้ามาสู่สังฆมณฑลในครั้งพุทธกาลตามประวัติความเป็นมาส่วนมาก มักจะได้รับการศึกษาทั้งคติทางโลกและคติทางธรรมมาเป็นอย่างดี ตามลัทธิศาสนาในสมัยนั้น เป็นต้นว่าเรียนจบไตรเพทมาก่อนการศึกษาของสงฆ์ในสมัยพุทธองค์ยังทรงพระชนม์อยู่ มี ๒ ประการ คือ

๑. คันทธุระ คือ ชูระฝ่ายคัมภีร์ กิจด้านการเรียน
๒. วิปัสสนาธุระ คือ ชูระฝ่ายเจริญวิปัสสนา กิจด้านการบำเพ็ญภาวนาหรือเจริญพระกรรมฐาน ซึ่งรวมทั้งสมณะด้วยเรียกรวมเข้าในวิปัสสนาโดยฐานเป็นส่วนคลุมนยอด

^๔ กรมการศาสนา, คู่มือการจัดการศึกษาสงฆ์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๙), หน้า ๑.

ในปัจจุบันการศึกษาของภิกษุสงฆ์แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ

๑) การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม (ระดับประถมศึกษา) สนามหลวงแผนกธรรม มีหลักสูตร คือ นักธรรมจัดสำหรับพระสงฆ์สามเณร และธรรมศึกษาจัดสำหรับคฤหัสถ์ สำหรับหลักสูตรนักธรรมแบ่งเป็นนักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท และนักธรรมชั้นเอก ส่วนหลักสูตรธรรมศึกษาแบ่งเป็น ธรรมศึกษาชั้นตรี ธรรมศึกษาชั้นโทและธรรมศึกษาชั้นเอก

๒) การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เรียนบาลีไวยากรณ์แล้วเรียนแปลภาษาบาลีเป็นภาษาไทยและแปลภาษาไทยเป็นภาษาบาลี เพราะว่าภาษาบาลี เป็นภาษาที่รักษาหลักพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนาเหตุที่พระปริยัติธรรมคือ พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกาและอื่นๆ บรรจุอยู่ในคัมภีร์ซึ่งเป็นภาษาบาลีทั้งสิ้น แม้จะแปลเป็นภาษาไทยแล้วก็แปลแบบไทยบาลี ประสงค์จะรู้อย่างถูกต้องชัดเจนทั้งภาษาบาลีไม่ได้ ชั้นเรียนแผนกบาลีใช้นักธรรมเป็นองค์จำกัดสิทธิ โดยแบ่งเป็น ๙ ชั้น คือ บาลีไวยากรณ์ ชั้นประโยค ๑-๒ ชั้นประโยค ป.ธ. ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘ และ ๙ ผู้สอบได้ประโยค ป.ธ. ๓ ได้รับการแต่งตั้ง คือเปรียญ คือทรงตั้งเป็น “พระมหา” “สามเณรเปรียญ” ชั้นประโยค ๑ - ๒ ได้รับวุฒิปัตร์ ชั้นประโยค ป.ธ. ๓ - ๘ ได้รับประกาศนียบัตรและพัดยศ ชั้นประโยค ป.ธ. ๙ ได้รับปริญญาบัตรและพัดยศ เป็นปริญญาตรีทางศาสนาและถ้าสามารถสอบชั้นประโยค ป.ธ. ๙ ได้ในขณะที่เป็นสามเณรทรงพระกรุณาโปรดให้การอุปสมบทสามเณรรูปนั้น อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ เรียกว่า “บวชนาคหลวง” ผู้สอบได้เปรียญธรรม ๙ ประโยคถ้าอยู่ในสมณเพศได้รับนิตยภัตเท่ากับพระราชอาคันตุกะชั้นสามัญ

๓) การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (ระดับมัธยมศึกษา) โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นโรงเรียนที่วัดจัดตั้งขึ้นในวัดหรือธรณีสงฆ์หรือที่ดินของมูลนิธิทางพระพุทธศาสนา โดยกรมการศาสนาให้การอุปถัมภ์ จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้การศึกษาแก่พระสงฆ์สามเณรทั้งวิชาสามัญและการศึกษาพระปริยัติธรรมควบคู่กันไป เพื่อที่ว่าหากพระสงฆ์สามเณรเหล่านี้มีความประสงค์จะลาสิกขาก็สามารถนำวุฒิการศึกษาที่ได้รับไปใช้เพื่อการศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐหรือใช้สมัครงานประกอบอาชีพได้

๔) การศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์หรือการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของคณะสงฆ์ไทย ดำเนินการในสองสถาบัน คือมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย^๔

^๔ พระเมธีธรรมมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), การปกครองคณะสงฆ์ไทย, หน้า ๗๗.

การศาสนศึกษาโดยการวิเคราะห์ SWOT

• จุดแข็ง (Strengths)

๑. ได้พระบัณฑิตที่จบจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ ๒ แห่งสนองงานต่อมหาเถรสมาคมเพิ่ม
๒. มีพระสงฆ์ที่มีความรู้ทางโลกมากขึ้น โดยมีค่านิยมในการที่จะเรียนในมหาวิทยาลัยสงฆ์
๓. พระสงฆ์ทำหน้าที่สังคมสงเคราะห์ได้ดี ทำให้มีผลกระทบต่อสังคมในด้านบวก
๔. พระสงฆ์ไทยออกไปเผยแผ่ต่างประเทศมากขึ้นและได้ผลตอบรับดี
๕. พระสงฆ์มีการเผยแผ่โดยใช้เทคโนโลยี ทำให้เข้าถึงประชาชนมาก
๖. พระสงฆ์เข้าไปให้ความรู้พระพุทธศาสนาในโรงเรียนมากขึ้น
๗. พระสงฆ์ทั่วประเทศมีความสามัคคีกันเป็นเอกภาพภายใต้การบริหารที่เป็นรูปทรงปิรามิด
๘. องค์การสงฆ์มีวัด ๓ หมื่นกว่าวัดทั่วประเทศ ทุกหมู่บ้านมีวัด ซึ่งประชาชนคนไทย ๙๕% เป็นชาวพุทธยังเคารพนับถือพร้อมที่จะให้การสนับสนุน
๙. พระสงฆ์เป็นผู้นำด้านจิตวิญญาณ เป็นที่พึ่งทุกอย่างโดยเฉพาะทางจิตใจแก่ประชาชน

• จุดอ่อน (Weaknesses)

๑. จำนวนประชากรของพระภิกษุสงฆ์มีจำนวนลดน้อยลง
๒. พระสงฆ์เน้นการสร้างวัตถุ สร้างสิ่งก่อสร้างที่ใหญ่ๆ เกินความจำเป็น
๓. การเข้ามาบวชเป็นภิกษุสามเณรในปัจจุบัน ขาดการคัดกรองที่ดี
๔. พระภิกษุมีการเผยแผ่ในเชิงรับอย่างเดียว ไม่มีแผนการเผยแผ่พระศาสนาในเชิงรุก
๕. เน้นพิธีกรรมในกิจกรรมมาก
๖. การศึกษาของพระสงฆ์ยังไม่พัฒนาเท่าที่ควรจะเป็น
๗. วัดกลายเป็นแหล่งธุรกิจ ดำเนินธุรกิจไป
๘. พระสงฆ์มีการซื้อขายตำแหน่ง สมณศักดิ์ เล่นพรรคเล่นพวก มีระบบอุปถัมภ์
๙. ทุกครั้งที่มิชชันนารีเข้ามาเผยแผ่ศาสนาไม่มีหน่วยงานไหนออกมาแสดงเหตุผลทางวิชาการให้ชาวพุทธเห็นเลยว่า ที่เสื่อมเสียนั้นเป็นเพราะอะไร ที่ถูกคืออะไร ปล่อยให้ถูกโจมตีเสื่อมลงจนแทนที่เป็นเครื่องมือในการเผยแผ่พระพุทธศาสนากลับกลายเป็นเครื่องมือโจมตีพระรายวัน

• โอกาส (Opportunities)

๑. องค์การคณะสงฆ์ไทยมีขีดความสามารถเป็นผู้จัดงานในเวทีระดับโลกสามารถจับมือกับนิกายอื่นเพื่องานเผยแผ่พระศาสนา
๒. มีสถานีโทรทัศน์ และวิทยุเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้น

๓. องค์กร หน่วยงานราชการ และเอกชน บริษัทได้เปิดโอกาสให้พระเข้าไปเปิดคอร์สสอนธรรมะ บรรยายธรรม เทศน์ จัดอบรมมากขึ้น
 ๔. องค์กรต่าง ๆ ได้เล็งเห็นความสำคัญของบทบาทหน้าที่พระภิกษุมากขึ้น
 ๕. โอกาสในอนาคต ๑๐ ปีข้างหน้า จะมีพระระดับเจ้าอาวาสที่จบปริญญาตรีเกือบทั้งหมด
 ๖. มีฆราวาสสนใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนามากขึ้นโดยเฉพาะสตรีเริ่มมีบทบาทในการเผยแผ่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าพระภิกษุ
 ๗. มีชาวต่างประเทศให้การตอบรับเป็นอย่างดีในเรื่องวิปัสสนากรรมฐานหันมานับถือพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้น เนื่องด้วยเป็นยุคระบบทุนนิยม ที่มีแต่ความทุกข์ จึงทำให้ผู้คนสนใจวิปัสสนากรรมฐานมากขึ้น
 ๘. มหาวิทยาลัยสงฆ์ ๒ แห่งเปิดโอกาสกว้างให้คฤหัสถ์ได้เข้ามาศึกษาวิชาพระพุทธศาสนา ได้รับความสนใจตอบรับอย่างล้นหลาม ทำให้เกิดมิติการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างพระและคฤหัสถ์อันเป็นประโยชน์ต่อการเผยแผ่พระศาสนากว้างไกลยิ่งขึ้น
 ๙. สื่อสารมวลชนบางสื่อให้โอกาสมากต่อบทบาทหน้าที่การเผยแผ่พระศาสนาขององค์กรสงฆ์ ดังจะเห็นว่ามียุทธการธรรมะ มีพระเป็นให้วิชาการความรู้ธรรมะมากขึ้น เช่น ในวันสำคัญๆ ทางพระศาสนา วันนักขัตฤกษ์ วันหยุด หรือช่วงเช้า ตอนดึก ทั้งสถานีวิทยุ และโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ บทความ หรือแม้กระทั่งการออกตีพิมพ์หนังสือธรรมะ ซึ่งเป็นการส่งเสริมตติปัก ส่งตรงถึงบ้าน
- อุปสรรค (Threats)
๑. รัฐไม่เข้มงวด ไม่บังคับใช้กฎหมาย ไม่เข้าจัดการลงโทษต่อบุคคลที่ทำลายพระพุทธศาสนาในรูปแบบต่างๆ มีการเหยียบย่ำดูถูก
 ๒. การทำลายพระพุทธศาสนา จากศาสนาอื่น
 ๓. มหาวิทยาลัยข้างนอก เปิดโอกาสให้พระสงฆ์เข้าศึกษาน้อย
 ๔. มีบุคคลปลอมบวช
 ๕. พระภิกษุสงฆ์ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ลดน้อยลงอย่างมาก
 ๖. การศึกษาของพระสงฆ์ได้รับงบประมาณน้อยมาก
 ๗. ด้วยนโยบายการศึกษาของรัฐ และการอนุญาตให้ข้าราชการมีเวลาบวชน้อย จึงทำให้มีผู้บวชน้อยลง
 ๘. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) และสมาชิกวุฒิสภา (สว.) มีความคิด ต้องการที่จะออกกฎหมาย ออกข้อระเบียบต่างๆ ขึ้นมาใช้กับองค์กรปกครองคณะสงฆ์ โดยไม่สอบถามทำประชาคมดี เห็นชอบจากคณะสงฆ์ เป็นเรื่องไม่ถูกต้องที่ฆราวาสจะออกกฎหมายมาใช้กับสงฆ์โดยที่ พระสงฆ์ไม่เห็นชอบ

๙. สื่อมวลชนนำเสนอข่าวพระสงฆ์ที่ประพฤติเสื่อมเสียอย่างต่อเนื่อง บ่อยครั้งเพื่อขยายข่าว แทนที่จะสอบถามผู้รู้ในวงการสงฆ์ว่า ตรงไหนผิด ตรงไหนถูก แนวทางแก้ไขควรเป็นอย่างไร

๓. ด้านการศึกษาสงเคราะห์

การศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง การจัดการศึกษาเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล และการช่วยเหลือเกื้อกูลการศึกษา หรือสถาบันการศึกษาอื่น นอกจากการศาสนศึกษา หรือบุคคลผู้กำลังศึกษา การศึกษาสงเคราะห์แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ

๑. โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
๒. โรงเรียนสงเคราะห์เด็กยากจนตามพระราชประสงค์
๓. โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
๔. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

๓.๑ โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดจัดตั้งขึ้นเพื่อให้การศึกษาอบรมปลูกฝังศีลธรรม วัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามแก่เด็กและเยาวชน สอนเฉพาะวันอาทิตย์ จัดตั้งตามระเบียบกรมการศาสนา ได้เกิดขึ้นในประเทศไทย เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๐๑ โดยก่อตั้งครั้งแรกที่มหาจุฬาลงกรณ-ราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ วัดมหาธาตุฯ ท่าพระจันทร์ กรุงเทพมหานคร

โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของไทยเราตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ไม่ได้สอนเฉพาะเรื่องพระพุทธศาสนาเท่านั้น แต่ได้จัดให้มีการเรียนการสอนวิชาการต่างๆ เข้ามาเสริมด้วย เช่น ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ ดนตรี นาฏศิลป์ และวัฒนธรรมไทย เป็นต้น เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่มีใจรักในวิชาการเหล่านี้ได้เรียนรู้อย่างเต็มที่ และเกื้อกูลกับวิชาที่เด็กเรียนในโรงเรียนประจำ แต่ปัญหาของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ที่หนักอกผู้บริหารมาตลอด ก็คือ ขาดทุนทรัพย์ในด้านการจัดการศึกษาต้องอาศัยกำลังศรัทธาของชาวบ้าน และครูบาอาจารย์จากโรงเรียนภายนอกเข้ามาช่วยสอน ซึ่งก็เป็นการเสียสละของพวกเราที่น่าสรรเสริญ นอกจากปัญหาบุคลากรแล้ว หลักสูตรการเรียนการสอนก็เป็นอีกปัญหาที่สำคัญ ปัญหาที่หนักมากก็คือ เรื่องงบประมาณในการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยงานวิจัยโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ปี ๒๕๔๗ ระบุว่า วัดที่จัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์นั้น ได้รับเงินอุดหนุนเพียง ๕ บาท ต่อเด็ก ๑ คน ซึ่งทางกรมการศาสนากล่าวถึงสาเหตุที่งบประมาณมีน้อยว่า เนื่องจากมีการนับจำนวนที่ซ้ำซ้อน และมีการประเมินในลักษณะธุรกิจ

๓.๒ โรงเรียนสงเคราะห์เด็กยากจนตามพระราชประสงค์

โรงเรียนสงเคราะห์เด็กยากจนตามพระราชประสงค์ เป็นโรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาของเอกชน อยู่ในพระบรมราชานุเคราะห์ และเป็นโรงเรียนสงเคราะห์เด็กยากจนตามพระราชประสงค์ เพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้ดำเนินการกิจการคณะสงฆ์เพื่อพัฒนาส่งเสริมและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนเพื่อให้เขาเหล่านั้นมีโอกาสใกล้้วดาวารามยิ่งขึ้น

๓.๓ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา แต่เดิมเป็นโรงเรียนราษฎร์ของวัด โดยที่วัดจัดตั้งเป็นมูลนิธิของวัดเพื่อช่วยเหลือประชาชนเป็นหลัก

๓.๔ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดกำหนดแนวทางหลักการดำเนินการไว้ดังนี้

- ๑) การเป็นโรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อการกุศล ไม่เก็บค่าธรรมเนียมนิยม
- ๒) สอนเด็กก่อนเกณฑ์ทั้งชายและหญิง อายุตั้งแต่ ๓-๕ ปี
- ๓) ครูสอน คือ พระภิกษุ สามเณร ชมราวาส ครูช่วยสอนและครูพี่เลี้ยง

ผู้บริหารศูนย์ ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดที่ดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ซึ่งเป็นสถานที่ตั้งศูนย์ โดยเจ้าอาวาสอาจมอบหมายให้ผู้อื่นรับผิดชอบแทนเจ้าอาวาสในการบริหารหรือจัดการภายในศูนย์ได้ ทั้งนี้ถือว่าเจ้าอาวาสยังเป็นผู้บริหารศูนย์โดยตำแหน่ง (กรมการศาสนา, ๒๕๔๒) และการดำเนินการเกี่ยวกับศูนย์ อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดอาศัยแนวทางจากกฎหมายแพ่ง มาตรา ๑๖๖ และฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๐๖) ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของพระสังฆาธิการหรือพระภิกษุดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ อันได้แก่ เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาส ไว้ข้อหนึ่งว่า “ควบคุมและส่งเสริมการศึกษา ความเรียบร้อยดีงาม การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ให้ดำเนินการไปด้วยดี” การจัดการศึกษาให้แก่เด็กและประชาชนให้มีความรู้ขั้นอ่านออกเขียนได้ให้ทั่วถึงแบบโรงเรียนวัดสอนเด็กก่อนเกณฑ์นี้จัดได้ว่า เป็นการศึกษาสงเคราะห์เด็ก และการสาธารณสงเคราะห์ประการหนึ่ง และการจัดการศึกษาประเภทใดหรือระดับใดก็ตาม ถ้าสามารถจัดโดยวัดหรือพระสงฆ์ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการแล้วนับเป็นการทำให้เด็ก หรือประชาชนได้ใกล้ชิดหรือเข้าวัดมากขึ้น มีศีลธรรม และเป็นคนโดยสมบูรณ์ มากกว่าเด็กหรือประชาชนที่ไม่มีโอกาสดังกล่าว (กรมการศาสนาและกรมการศึกษานอกโรงเรียน, ๒๕๔๐)

การวิเคราะห์การบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทยตามพันธกิจ ๖ ด้าน ด้านการศึกษา
วิเคราะห์โดยใช้เทคนิค SWOT สรุปได้ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths) สภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติผู้นำมีคุณธรรมและมีภาวะผู้นำ การบริหาร
จัดการโดยยึดหลักการตามพระธรรมวินัย ภาพลักษณ์ของวัดและพระสงฆ์และความสามารถในการ
ปรับบทบาทวัดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในทางโลก

จุดอ่อน (Weaknesses) ขาดบุคลากร งบประมาณไม่เพียงพอและไม่แน่นอน ขาดการ
ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเผยแพร่ธรรมอย่างเต็มศักยภาพสื่อการศึกษา
เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ขาดการทำนุบำรุง ดูแลรักษา บูรณปฏิสังขรณ์โบราณสถานโบราณ
วัตถุอย่างถูกหลักวิชาการ ขาดการจัดการความรู้และขาดการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรม

โอกาส (Opportunities) พระราชบัญญัติ กฎหมายนโยบาย แผนงานของรัฐ โดยเฉพาะ
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕
ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์รวมถึงพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และ
พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ กฎระเบียบของมหาเถรสมาคมฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ.
๒๕๔๑) ในด้านการศึกษาการศึกษาสงเคราะห์ การเผยแพร่ศาสนธรรม และศาสนสงเคราะห์
สถานศึกษา สถาบัน หน่วยงาน ชุมชนและสังคมให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

สิ่งคุกคาม (Threats) กระแสวัตถุนิยม และบทบาทของวัดและพระสงฆ์ลดลง

๔. ด้านการเผยแพร่

การเผยแพร่พระพุทธศาสนา คือ การนำการเรียนรู้ด้านหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา
สู่ประชาชน โดยการจัดการเทศนา อบรมสั่งสอน เป็นต้น ให้เกิดการเรียนรู้ และนำสู่การปฏิบัติที่
ดีงามเป็นพลเมืองดีของชาติ ซึ่งพระสงฆ์มีบทบาทหน้าที่ ที่ต้องกระทำ ในฐานะพระสงฆ์พุทธศาสน
บัณฑิต จะได้วิเคราะห์สถานการณ์ การเผยแพร่พระพุทธศาสนาในสังคมไทย การเผยแพร่พระ
พุทธศาสนา โดยการวิเคราะห์ SWOT

s = strengths จุดแข็ง

- บุคลากรมีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาได้เป็น
อย่างดี อาทิ การอบรม การเข้าค่ายคุณธรรม การเรียนการสอนพระปริยัติธรรม,
- มีทุนเพียงพอในการดำเนินงาน และปฏิบัติงานในด้านการเผยแพร่โดยวิธีการต่าง ๆ ผู้บริหาร
ระดับสูงมีความรู้ความสามารถในการจัดลำดับการปฏิบัติงานในการเผยแพร่ มีการจัดโครงการในการ
พัฒนาไปข้างหน้า,

- ผู้บริหารระดับสูงมีอุดมการณ์ ในการที่จะให้บุคลากรเน้นเรื่องการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประชาชนหรือญาติโยมยังมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างเหนียวแน่น,

w = weaknesses จุดอ่อน

- ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ เป็นส่วนน้อย เป็นบางหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน,
- บุคลากรที่มีประสบการณ์ความรู้ความสามารถ ในการเผยแผ่ มีไม่เพียงพอสำหรับการเผยแผ่ตามสถานที่ต่างๆ,
- บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญในด้านเทคโนโลยี มีไม่เพียงพอ,
- บุคลากรขาดความอดทนและเสียสละในการเผยแผ่,
- ขาดความสามัคคีในหมู่คณะปฏิบัติงานในการเผยแผ่ไม่ค่อยร่วมมือกัน,

O = opportunities โอกาส

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔) มีนโยบายส่งเสริมศีลธรรมนำความรู้
- นโยบายภาครัฐสนับสนุนให้พระสงฆ์ได้เข้าไปสอนศีลธรรมในโรงเรียน,
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาแก่พระสงฆ์ เช่นมีการเปิดวิทยาเขตฯ หน่วยวิทยบริการ ในจังหวัดชนบทเป็นต้น ทำให้พระสงฆ์มีความรู้ความสามารถในการเผยแผ่เพิ่มขึ้น
- แนวคิดของนักวิทยาศาสตร์ หรือนักวิชาการ หันมาสนใจในหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนามากขึ้น
- สถาบันพระมหากษัตริย์ไทยให้ความใส่ใจแก่พระพุทธศาสนา

t = threats อุปสรรค

- ภูมิประเทศบางท้องถิ่น ไม่สะดวกในการเดินทางไปเผยแผ่ทำให้เกิดความยากลำบาก
- ประชาชนบางท้องถิ่นยึดติดในประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมของพื้นบ้าน
- งานที่ดำเนินการหรือที่นำมาปฏิบัตินั้นเกิดความซ้ำซากจำเจกับหน่วยงานอื่น ๆ
- เยาวชนบางกลุ่มที่มีการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมที่ผิด ๆ มีความคิดต่อพระพุทธศาสนาในทางที่ผิด ๆ ลดความเชื่อถือในการเผยแผ่ของพระวิทยากร

สรุปประมวลผล

ในการเผยแพร่พระพุทธรศาสนา ณ ส่วนนี้ทางคณะสงฆ์ของทางแต่ละจังหวัด ก็ได้ให้การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง คือ จากพระเดชพระคุณท่านเจ้าคณะจังหวัด อีกทั้งท่านผู้บริหารมีความสามารถในการหาทุนในการนำมาบริหารและดำเนินงานในการเผยแพร่ได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ก็เป็นส่วนดีของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในการเผยแพร่ต่อไป

ทั้งนี้ ทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้นำสาขาย่อยไปเปิดตามที่ต่าง ๆ ทั่วทั้งประเทศไทยและได้ผลิตนิสิตขององค์กรออกมาอย่างต่อเนื่อง และจุดประสงค์ของทางมหาวิทยาลัยที่แท้จริงคือเพื่อผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาศาสนาเพิ่มขึ้น เป็นจุดเด่นขององค์กร ทำให้การเผยแผ่มีความน่าเชื่อถือและมีผู้ที่สนใจเป็นอย่างมาก เพราะมั่นใจในระดับการศึกษาของพระวิทยากรที่เข้ามาเผยแผ่ ณ ส่วนพื้นที่นั้น การศึกษานี้มีส่วนสำคัญในการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของบุคคลในสมัยนี้มากเพราะเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของผู้คนมากมาย ฉะนั้น การศึกษาของบุคลากรเป็นสิ่งที่สำคัญมากเพราะสามารถทำให้ความรู้ความสามารถของบุคลากรพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

- ภาครัฐควรให้ความร่วมมือเข้ามาช่วยเหลือในเรื่องของการเดินทางของพระวิทยากรเพื่อที่จะนำความรู้ความสามารถไปเผยแผ่ในส่วนพื้นที่ ที่มีภูมิภาคไม่เอื้ออำนวยต่อการเดินทาง
- ควรส่งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการโน้มน้าวประชาชนที่ยึดติดประเพณีและวัฒนธรรม ให้มีความเข้าใจในด้านต่าง ๆ อย่างถูกต้องและเป็นจริง
- ควรมีการติดต่อและประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อการดำเนินงานการปฏิบัติงานจะได้เป็นไปได้อย่างราบรื่น และจะได้ไม่เกิดงานที่ทำซ้ำซาก
- พระวิทยากรที่ให้ความรู้ในการเผยแผ่ ควรมีความเข้าใจพฤติกรรมและแนวคิดของเด็กและเยาวชนของชาติ

๕. ด้านการสาธารณูปการ

ในอดีต ในปัจจุบัน และอนาคต จากการศึกษาแล้วข้างต้นนั้น

พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณโณ) กล่าวถึง การสาธารณูปการ ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ “คำนาม” หมายถึง “การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์” สำหรับสาธารณูปการที่จัดเป็นระเบียบบริหารการคณะสงฆ์ส่วนกลาง และระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลาง

เรียกว่า “การสาธารณูปการ” นั้น หมายถึง

๑. การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ ศาสนวัตถุ และศาสนสถาน
๒. กิจการอันเกี่ยวกับวัด คือ การสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย การยกเลิก การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา การยกวัดร้างเป็นวัดมีภิกษุจำพรรษา และการยกวัดราษฎร์ขึ้นเป็นพระอารามหลวง
๓. กิจการของวัดอื่นๆ เช่น การจัดงานวัด การรับบริจาค
๔. การศาสนสมบัติของวัด

ตามความหมายที่กล่าวมานี้ผู้ศึกษาได้สรุปว่า มีลักษณะของการกระทำ การสาธารณูปการใน ๓ ประการ คือ

๑. การกระทำด้วยแรงความคิด แรงงาน และทุนทรัพย์ รวมถึงการควบคุม
๒. การกระทำด้วยเอกสารรายงาน
๓. การกระทำโดยจัดประโยชน์

การบริหารงานด้านสาธารณูปการ คือ

จุดแข็งด้านสาธารณูปการ

- มีทุนทางสังคมที่เรียกว่า ศรัทธา
- มีแรงจูงใจที่เรียกว่า แบบอย่างที่ดี
- ได้พระบัณฑิตที่จบจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ ๒ แห่งสนองงานต่อมหาเถรสมาคมเพิ่ม มีพระสงฆ์ที่มีความรู้ทางโลกมากขึ้น โดยมีค่านิยมในการที่จะเรียนมหาวิทยาลัยสงฆ์
- เป็นศูนย์รวมของประชาชนชาวพุทธ เปรียบเหมือนเป็นสถานสงเคราะห์ที่คนเรานั้นร่วมมาบริจาค ด้วยความศรัทธาเลื่อมใสต่อบุคคล คือ พระสงฆ์ โดยเฉพาะผู้นำคือเจ้าอาวาส
- มีระบบเทคโนโลยีสมัยใหม่ด้านการผสมผสานศิลปวัฒนธรรม จึงสามารถบริหารงานด้านสาธารณูปการให้มีความสำเร็จที่รวดเร็วได้

จุดอ่อนด้านสาธารณูปการ

- ขาดการวางแผน การดำเนินงาน วิธี ขั้นตอน
- ขาดความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเหมาะสม
- ขาดผู้สืบทอดที่มีเจตคติที่ตรงกันและต่อเนื่อง
- พระสงฆ์เน้นการสร้างวัตถุ สร้างสิ่งก่อสร้างที่ใหญ่ๆ เกินความจำเป็น
- ขาดการดูแลรักษา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง

อุปสรรคด้านสาธารณูปการ

- การขาดบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ
- ความขัดแย้งด้านเจตคติที่ไม่ตรงกัน
- ทุน ค่าวัสดุก่อสร้างมีราคาเพิ่มขึ้น
- เครื่องมือ
- ขาดการสนับสนุนจากทางราชการ

โอกาสด้านสาธารณูปการ

- ความต้องการทางด้านจิตใจที่เกิดจากปัญหาทางด้านสังคมที่เจริญด้านวัตถุแต่ด้านจิตใจ ขาดศีลธรรมประชาชนต้องการที่พึ่งทางใจมากขึ้น
- กิจกรรมทางพระพุทธศาสนา วัฒนธรรมประเพณี
- ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการรู้ค่าศาสนสมบัตินั้นๆ
- ความรู้ความสามารถสมัยใหม่ด้านการก่อสร้างจากบุคคลที่เชื่อว่าชาวพุทธเข้ามาร่วมสนับสนุน
- การขยายการสร้างวัดในต่างประเทศทำได้มากขึ้น

จากผลการศึกษาพบว่า พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสบางท้องที่ขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการ ด้านความรู้การดูแลและการบำรุงรักษาในส่วนของศิลปวัฒนธรรมของสิ่งก่อสร้างเป็นสาเหตุทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านรูปแบบทางศาสนวัตถุจึงทำให้มีการปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย โดยมีการทำตามแบบสังคมชาวบ้าน เกิดการแข่งขันภายใน การระดมทุน การประยุกต์ใช้ทรัพยากร

๖. ด้านการสาธารณสงเคราะห์

ด้านการสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การดำเนินกิจการเพื่อให้สาธารณประโยชน์ของหน่วยงานหรืองานของบุคคลหรือคณะบุคคล เว้นแต่การนั้นอยู่ในขอบข่ายแห่งการศึกษาสงเคราะห์ หรือการช่วยเหลือเกื้อกูลหรืออุดหนุนจุนเจือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่ดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์หรือการช่วยเหลือเกื้อกูลหรืออุดหนุนจุนเจือสถานที่ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติหรือประชาชนทั่วไป

เป็นกิจการของคณะสงฆ์ดังที่กำหนดไว้ในอำนาจหน้าที่มหาเถรสมาคมข้อที่หนึ่งว่า “ควบคุมและส่งเสริมการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์” (ม. ๑๕ ตี) ”

การสาธารณสุขวิเคราะห์โดยใช้หลัก (SWOT)

S จุดแข็ง

๑. สถานที่พร้อมให้บริการ
๒. ผู้นำชุมชนและประชาชนมีแรงศรัทธาต่อเจ้าอาวาส
๓. ขั้นตอนในการช่วยเหลือไม่ยุ่งยาก
๔. รวบรวมแหล่งเงินทุนได้ง่าย
๕. วัดเป็นจุดส่วนรวมจิตใจของประชาชน

W จุดอ่อน

๑. ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ
๒. ขาดความร่วมมือร่วมใจจากผู้นำชุมชนและชาวบ้าน
๓. ภาวะเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวย
๔. ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจต่อการพัฒนา
๕. สภาพภูมิประเทศไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา

O โอกาส

๑. พระสงฆ์มีความเหมาะสมต่อการเป็นภาวะผู้นำ
๒. ประชาชนให้ความไว้วางใจต่อพระสงฆ์
๓. ยามประสบต่อทุกข์ภัยประชาชนมีพระสงฆ์เป็นที่พึ่งได้
๔. สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร
๕. เป็นการสร้างอาชีพให้กับชุมชน

T อุปสรรค

๑. ขาดประสบการณ์ในการประชาสัมพันธ์
๒. ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญมาดำเนินงาน
๓. อุปกรณ์หมดประสิทธิภาพต่อการใช้งาน
๔. เงินทุนในการดำเนินการมีไม่เพียงพอ
๕. ขาดการดำเนินการติดตามประเมินผล

ผลจากการวิเคราะห์โดยใช้หลัก SWOT แล้วทำให้เราสามารถนำข้อมูลในการวิเคราะห์ไปปรับปรุงแก้ไข ให้เข้ากับชุมชนของตน และดำเนินการให้เกิดผลประโยชน์ ต่อชุมชนได้และยังสามารถปฏิบัติตามระเบียบของมหาเถรสมาคมที่กำหนดไว้ว่า “วิธีดำเนินการสาธารณสุขูปการและ

การสาธารณสุขสงเคราะห์ให้เป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบมหาเถรสมาคม” การสาธารณสุขสงเคราะห์ แยกโดยลักษณะที่ควรจะเป็นมี ๔ คือ

๑. การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ได้แก่ การที่วัดหรือคณะสงฆ์ดำเนินการเองซึ่ง อย่างใดอย่างหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์ให้เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น กิจการหน่วยอบรมประชาชนประจำ ตำบล กิจการห้องสมุดเพื่อประชาชน การตั้งมูลนิธิเพื่อคนยากจนหรือกิจการอื่นๆ การนี้มุ่งเอากิจการ ที่ทำเองหรือโครงการที่กำหนดเองทั้งที่เป็นกิจการประจำหรือกิจการชั่วคราว

๒. การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นซึ่งเป็นไปเพื่อการสาธารณสุข ได้แก่ การช่วยเหลือ สนับสนุนส่งเสริมกิจการของรัฐหรือของเอกชน หรือผู้ใดผู้หนึ่งดำเนินการและการนั้นเป็นไปเพื่อการ สาธารณประโยชน์ เช่นการพัฒนาหมู่บ้านการพัฒนาตำบลการจัดหาทุนเพื่อการสงเคราะห์และอื่นๆ การนี้มุ่งเอาเฉพาะส่งเสริมงานของผู้อื่นมิได้มุ่งถึงกิจการที่ดำเนินการเองทั้งที่เป็นกิจการประจำหรือ กิจการเฉพาะเรื่องอย่างการช่วยป้องกันยาเสพติดให้โทษ เช่น ยาบ้า หรือช่วยป้องกันการติดโรคเอดส์ ก็ควรนับเข้าในข้อนี้

๓. การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ได้แก่ การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่ อันเป็นสาธารณสมบัติ เช่น สร้างถนนหนทาง ขุดลอกคูคลอง สร้างฌาปนสถาน (นอกวัด) สร้างการประปา สร้างเครื่องกำเนิดไฟฟ้า และอื่น ๆ ข้อนี้มุ่งเอาเฉพาะการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่ อันเป็นสาธารณประโยชน์

๔. การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ได้แก่ การช่วยเหลือประชาชนในกาลที่ควรช่วยเหลือ เช่น การประสูตทุภักดิ์ การประสูตอัคคีภัย การประสูตวาตภัย หรือคราวหนาวจัด หรือแม้ยาม ปกติตามโอกาส เช่น สงเคราะห์คนชรา สงเคราะห์คนพิการ และสงเคราะห์โดยประการอื่น การนี้ มุ่งเอาเฉพาะการช่วยเหลือบุคคลทั้งเป็นการประจำ หรือการเฉพาะ

* * * * *

เจ้าภาพผู้อุปถัมภ์
ในงานพิธีประสาทปริญญา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ประจำปี ๒๕๕๔

๑. แม่ชีทศพร เทวาพิทักษ์ธรรม พร้อมคณะ
เป็นเจ้าภาพถวายภัตตาหารตลอดงาน
๒. นางสาวสนธยา กล่อมเปลี่ยน
บริจาคเงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท
๓. นายศักดิ์ชัย-นางสุดาวรรณ เตชะไกรศรี พร้อมครอบครัว
ถวายยามแก้พุทธศาสนบ้นทิต ๖๐๐,๐๐๐ บาท